

и нови форми на ступанския животъ. Това се съзнава навсѣкждѣ, то се съзнава и у насъ, дѣто новото винаги се посрѣща съ по-големо недовѣрие.

Резултатъ отъ тия схващания нуждитъ на новото врѣме сж по-активното вмѣшательство на държавата въ разнитѣ отрасли на производството и търговията. Първиятъ случай, може би, който ще открие на Българската държава широко поле, въ което тя трѣбва да прояви своето творчество и организаторски похвати — това е организирането на нѣкои отрасли въ търговията. Въ това отношение особно важна роль ще играе организирането на търговията съ зърнени храни, защото нашата страна е земеделска и най-важнитѣ, ако не единствени, произведения, съ които ние ще участвуваме въ международния търговски обмѣнъ, сж безспорно послѣднитѣ.

Въ настоящия моментъ организиранитѣ износъ на зърнени храни има да разрѣши четири задачи. Първо, да се изнесатъ излишѣцитѣ, защото иначе ще останатъ въ загуба и рискъ на производителя; второ, да се подобри курстътъ на нашата валута чрезъ износа; да се гарантира непроеизводителното население съ хлѣбъ на износни цѣни и, най-сетнѣ, да се даде възможность на държавата, било като сподѣли съ експортиторитѣ печалбитѣ, които тѣ би реализирали съ износа, било като наложи по-високи износни мита на хранитѣ, да подобри своя бюджетъ, които е тѣй разстроенъ.

Три способа има да се разрѣшатъ тия задачи: 1). Да се допусне свободенъ износъ, т. е. да се възкреси стариятъ режимъ, като държавата наложи високи износни мита и отъ всѣко изнасяно количество принудително удържа отъ 20—30% по една умѣрена цѣна, за да се обезпечатъ нуждитѣ на непроеизводителното население. 2). Да се монополизира износъ на зърнени храни отъ държавата, а вътрѣшната търговия съ тѣхъ да остане свободна. Едно гледище, което е усвоило и сегашното правителство и е приготвило и внело особенъ законопроектъ. Цѣнитѣ, по които оторизираниятъ отъ държавата институтъ ще купува хранитѣ, за да ги изнесе, ще бждатъ прѣдварително опрѣдѣлени. 3). Да се образува единъ финансовъ консорциумъ отъ държавнитѣ банки и нѣкои обществени организации, който консорциумъ да финансира една дирекция, организирана чисто и просто на търговски начала, която да има изключителния монополъ да търгува съ зърнени храни. Послѣдниятъ начинъ срѣща най-големо противодѣйствиe. Много и разнообразни, сериозни и несериозни, възражения се противопоставятъ на едно подобно разрѣшение на въпроса за организиране търговията съ зърнени храни.

Привърженицитѣ на тѣй-наречената свободна търговия смѣтатъ, че всѣка организация на послѣдната е пакостна за народното стопанство. Тѣ мислятъ, въпрѣки нуждата на държавата и обществото, въпрѣки необходимостта да се наложи извѣстенъ контролъ на търговскигѣ сношения, не трѣбва да се възстановятъ старитѣ форми на търговски сношения. За своята теза тѣ не наведатъ особни аргументи, но възражаватъ на новитѣ проекти и съюзъ на тѣхнитѣ неудобства и недостатѣци. Ние ще слѣдваме този методъ на защита нашата теза.

Азъ смѣтамъ, че търговията съ зърнени храни трѣбва да бжде организирана и монополизирана отъ единъ общественъ институтъ, но организиранъ на чисто търговски начала, това, което искамъ да подчертая още веднѣжъ. Тоя проектъ, който се изнесе, се формулира за пръвъ пѣтъ отъ прѣдседателя на Българското Икономическо дружество г. К. Г. Поповъ, който намѣри пълна поддръжка отъ двѣтъ държавни банки: Българска Земеделска и Българска Кооперативна, отъ Съюза на селскитѣ кредитни кооперации, отъ тоя на популярнитѣ банки и отъ тоя отъ Б. Нар. Банка, въ малки подробности се заключава въ слѣдното: Българ. народна банка, Земеделскиятъ блокъ, Кооперативната, Съюзътъ на селскитѣ кооперации и този на популярнитѣ банки образуватъ единъ финансовъ консорциумъ, който ще финансира търговията съ зърнени храни.